

YASMINA REZA

3 x LEVEN
(Trois versions de la vie)

Vertaling Tom Kleijn

Personen:

HENRI
SONJA
HUBERT FINIDORI
INÈS FINIDORI

(tussen de 40 en 50 jaar)

Copyright: Editions Albin Michel S.A. et Yasmina Reza, 2000
Agency: Casarotto Ramsey and Associates Ltd
Waverley House, 7-12 Noels Street, London W1F 8GQ
Copyright Nederlandse vertaling: Tom Kleijn 2001-2011

1.

Avond.

Een zitkamer.

Zo abstract mogelijk. Geen muren, geen deuren; als onder de vrije hemel.

Wat telt is de suggestie van een zitkamer.

Sonja zit in peignoir een dossier te lezen.

Henri verschijnt.

HENRI Hij wil een koekje.

SONJA Hij heeft net zijn tanden gepoetst.

HENRI Hij eist een koekje.

SONJA Hij weet donders goed: in bed geen koekjes.

HENRI Zeg jij het hem maar.

SONJA Waarom heb jij het niet gezegd?

HENRI Omdat ik niet weet dat hij geen koekjes mag in bed.

SONJA Hoezo weet jij niet dat hij geen koekjes mag in bed?
Hij heeft nooit een koekje in bed gehad, hij heeft nog nooit iets
zoets in bed gehad.

Ze gaat af.

Pauze.

Het kind begint te huilen. Ze komt terug.

HENRI Wat heeft hij?

SONJA Hij wil een koekje.

HENRI Waarom huilt hij?

SONJA Omdat ik nee heb gezegd. Hij krijgt kuren.

HENRI *(na een korte pauze).* Geef hem een halve appel.

SONJA Hij wil geen appel, hij wil een koekje, hoe dan ook, hij
krijgt niets. Er wordt in bed niet gegeten, er wordt aan tafel
gegeten, er wordt in bed na het tandenpoetsen niet gegeten en
nu moet ik dit dossier doornemen, ik heb morgenvroeg om tien
uur een bespreking.

Het kind blijft huilen.

Henri gaat af. Het kind houdt op met huilen.

Henri komt terug.

- HENRI Hij wil best een halve appel.
- SONJA Hij krijgt geen appel, hij krijgt niks, in bed wordt niet gegeten; discussie gesloten.
- HENRI Zeg jij het hem maar.
- SONJA Hou op.
- HENRI Ik heb ja gezegd tegen de appel, ik dacht dat een appel wel kon. Als jij nee zegt, dan zeg het hem maar zelf.
- SONJA *(na een pauze)*. Breng hem een halve appel en zeg dat je het stiekem doet. Zeg dat ik er tegen ben en dat je het alleen maar doet, omdat je ja hebt gezegd, maar dat ik het niet mag weten, omdat ik er radicaal tegen ben dat er in bed wordt gegeten.
- HENRI Moet ik hem schillen?
- SONJA Ja.

Hij gaat af.

Pauze. Hij komt terug.

- HENRI Hij wil dat je nog even komt knuffelen.
- SONJA Ik heb hem al geknuffeld.
- HENRI Geef hem nog één knuffel.
- SONJA Hoe vaak moeten we nog naar zijn kamer?
- HENRI Eén knuffel maar. Ik heb hem gekalmeerd, hij valt zo in slaap.

Ze gaat af. Pauze.

Het kind begint te huilen. Ze komt terug.

Gaat zitten zonder iets te zeggen. Pakt haar dossier weer op.

- HENRI Wat heeft hij nu weer?
- SONJA Hij wil de hele appel.

Pauze.

Beiden gaan door met waar ze mee bezig waren.

- HENRI Waarom geven we hem die hele appel niet? Het is toch goed dat hij van fruit houdt.
- SONJA Hij krijgt niets meer.

- HENRI Ik schil hem wel, als je wilt ... ik breng hem wel ...
- SONJA Verwen hem maar. Kan me niks schelen. Je doet maar.
- HENRI *(in de richting van het kind)*. Arnaud, slaapje doen!
- SONJA Ik word gek van dat kind.
- HENRI Slaapje doen!
- SONJA Hoe harder jij 'slaapje doen' roept, hoe meer hij zich opwindt.
- HENRI We gaan niet de hele avond naar dat gedrein zitten luisteren. Ik begrijp niet waarom jij zo streng bent. Eén appeltje verandert de loop van de geschiedenis toch niet?
- SONJA Als we toegeeflijk zijn met die appel, weet hij dat hij alles van ons gedaan krijgt.
- HENRI We hoeven alleen maar te zeggen dat we het alleen vanavond goed vinden met die appel, alleen vanavond. Omdat we lief voor hem willen zijn en omdat we zijn gezeur zat zijn.
- SONJA Zeer zeker niet omdat we zijn gezeur zat zijn!
- HENRI Ja, natuurlijk, dat bedoel ik ook. We geven voortaan niet meer toe. Vooral niet als hij zeurt, als hij zijn zin niet krijgt. Dan krijgt hij helemaal niks meer van ons gedaan.
- SONJA Zeggen dat we zijn gezeur zat zijn, is echt het stomste dat je kunt zeggen. Hoe kom je erop.
- HENRI We hebben geen zin in zijn gezeur, letterlijk dus. In het algemeen vinden we dat hij genoeg heeft gezeurd.
- SONJA Vandaar de hele appel.
- HENRI Vandaar de appel, vandaar de allerlaatste appel bij wijze van uitzondering.
- Sonja leest.
Henri gaat af.
Het kind houdt heel snel op met dreinen. Henri komt terug.*
- HENRI Hij was blij. Volgens mij had hij echt honger. Ik heb hem uitgelegd dat hij absoluut zijn gedrag moet veranderen. Absoluut. Hij wil even knuffelen. Een knuffeltje.
- SONJA Nee.
- HENRI Eén knuffeltje.

SONJA *(aapt hem als een kind na) ... één knuffeltje.*

HENRI Ik zei dat je zou komen.

Sonja staat op.

HENRI *(in de richting van het kind).* Mamma komt!

Sonja gaat af.

Henri blijft alleen achter.

Al snel begint het kind weer te huilen.

Sonja komt terug.

SONJA Ik ga niet nog eens. Dat je het maar weet.

HENRI Wat is er aan de hand? Iedere keer als jij naar hem toe gaat, begint hij te huilen.

SONJA Wat bedoel je?

HENRI Ik weet niet. Iedere keer als jij naar zijn kamer gaat, begint hij te huilen.

SONJA Ja en?

HENRI Als ik ga, kalmeert hij, lijkt het erop dat hij gaat slapen.

SONJA En als ik ga, brult hij alsof hij vermoord wordt.

HENRI Wat heb je tegen hem gezegd?

SONJA Zodat hij brult alsof hij vermoord wordt, bedoel je?

HENRI Je moet toch toegeven dat het raar is. Het lijkt wel alsof je hem steeds op de zenuwen werkt.

SONJA Weet je wat hij wilde? Hij wilde niet "een knuffeltje". Hij wilde een verhaaltje. Hij wilde een vierde verhaaltje, bij het opeten van de appel.

HENRI Arnaud, slaapje doen!

SONJA Kop dicht, Arnaud!

HENRI Wat zeg je nou?

SONJA Houd je bek, Arnaud!

HENRI Je bent niet goed wijs!

SONJA Hij is stil. Zie je.

- HENRI Hij is stil omdat hij geschokt is.
- SONJA Jij schokt in elk geval niemand, dat is zeker. Je zoon niet en Hubert Finidori ook niet.
- HENRI Wat heeft Hubert Finidori daarmee te maken?
- SONJA Ik zou je stem wel eens willen opnemen, wanneer je hem aan de telefoon hebt. Die onderdanige, gediensstige toon.
- HET KIND *(vanuit de slaapkamer)*. Pappa!
- HENRI Ja, schatje. *(Terwijl hij afgaat.)*
Jij legt me zo uit wat Hubert Finidori met dit gesprek te maken heeft.

*Sonja is weer gaan lezen.
Henri komt terug.*

- HENRI Hij is totaal van streek. *(Ze reageert niet.)*
Hij snapt niet hoe een moeder zo hard kan zijn.
- SONJA Arm schaap.
- HENRI Sonja, als jij op deze toon doorgaat en als dat joch blijft zeiken, dan ben ik weg.
- SONJA Ga dan.
- HENRI Ik ga weg en kom niet terug.
- SONJA Wie houdt je tegen?

Henri rukt Sonja het dossier uit handen en gooit het op de grond.

- HENRI Geef die kleine een kus en zeg hem dat het je spijt, dat je je zo hebt laten gaan.
- SONJA Laat me los!
- HENRI Ik laat je niet los zolang je geen excuses hebt gemaakt.
- SONJA Excuses waarvoor? Kun je niet één keer in je leven aan mijn kant staan! Excuses waarvoor? Dat ik hem niet een pak Fingers heb gebracht? Wil je een pak Fingers, Arnaud?
- HENRI Je bent hysterisch!
- SONJA Wil je de hele koektrommel met Fingers, Arnaud!
- HENRI Hou op!

SONJA Pappa komt eraan met de koektrommel met Fingers!

Henri probeert haar met zijn hand de mond te snoeren.

HET KIND *(vanuit zijn slaapkamer)* Pappa!

HENRI Hou op, Arnaud! *(Ze worstelen.)*

SONJA Waarom zeg je tegen hem dat hij moet ophouden, dat arme kind, wij bieden hem toch die Fingers aan!

HENRI Stil!

SONJA Ik stik!

HENRI Hij hoort alles!

SONJA Help!

We verlaten hen abrupt, midden in de actie.

Avond. Op straat.

INÈS Ik heb een ladder in mijn kous!

HUBERT Dat zie je niet.

INÈS Dat is het begin. Dat wordt alleen nog maar groter.

HUBERT Dat is toch niet erg.

INÈS Hubert, ik ga niet op bezoek bij mensen die ik niet ken met een ladder in mijn kous.

HUBERT We zijn al een half uur te laat. We kunnen niet terug naar huis en ook niet op zoek naar een kousenwinkel in het holst van de nacht. Laten we ons erbij neerleggen.

INÈS Je hebt me opgejaagd. Dit is het resultaat. Is het nog ver? Waarom heb je de auto zo'n eind weg geparkeerd? Er is hier volop plek. Wie wil hier nou ook wonen?

HUBERT Heb je geen nagellak?

INÈS Nagellak?

HUBERT Om die ladder in je kous te stoppen.

INÈS En er bij lopen als een zwerfster?

HUBERT Het is twintig over negen.

INÈS Ik kan toch niet met een ladder in mijn kous aankomen!

HUBERT Wie ziet dat nu?

INÈS Wie ziet dat nu? Iedereen behalve jij. Als iemand bij mij met een ladder in haar kous op bezoek komt, is dat het eerste wat ik zie. Die ladder in de kous.

HUBERT Zeg dan tegen de vrouw van Henri dat je net in de lift een ladder in je kous heb gekregen. Dat je je rot schaamt. Met een beetje geluk leent ze je een panty. Inès, die mensen zijn volkomen onbelangrijk voor ons. Hij heeft al drie jaar niets gepubliceerd. Hij heeft mijn steun nodig om hoofd van de researchafdeling te worden. Of jij nu een ladder in je kous hebt of niet, ze zullen voor ons buigen.

Weer bij Sonja en Henri.

Ze komen samen terug uit de slaapkamer van het kind.

HENRI Je hebt hem vreselijk bang gemaakt.

SONJA Henri, we hebben het er net over gehad. We gaan niet opnieuw beginnen.

HENRI Een kind van zes dat zijn moeder om hulp hoort roepen. Kun je je dat voorstellen?

SONJA We hebben hem gerustgesteld. De discussie is gesloten.

HENRI In zijn eigen huis! In zijn eigen huis! Dat betekent toch dat alleen ik de agressor kan zijn. Zijn eigen vader.

SONJA Arnaud heeft begrepen dat we een grapje maakten.

HENRI Om ons een plezier te doen. Hij is veel slimmer dan je denkt.

SONJA De discussie is gesloten. *(Ze duikt weer in haar dossiers.)*

HENRI Dus ik praat op een onderdanige toon tegen Hubert Finidori?

Er wordt gebeld.

SONJA *(fluisterend)*. Wie is dat?

HENRI (*idem*). Ik ga kijken.

Hij komt meteen terug.

Alles wat volgt gefluisterd:

HENRI De Finidori's!

SONJA Dat is morgen!

HENRI Het is de 17de ... Het is vanavond.

SONJA Dit is een ramp.

HENRI Ja.

SONJA Hebben ze ons gehoord?

HENRI Hebben we wat gezegd?

SONJA We kunnen niet opendoen.

HENRI We kunnen niet niet opendoen.

SONJA Wat moeten we doen?

HENRI Ga je ... ga je wat opknappen.

SONJA Doen we open?

HENRI Ze weten dat we er zijn.

SONJA Dit is een ramp.

HENRI Is er nog wat te eten?

SONJA We hebben alles opgegeten. Ik dacht dat het morgen was.

HENRI Dit was een heel belangrijk etentje voor me!

SONJA Wil je zeggen dat het mijn schuld is!

HENRI Trek op zijn minst wat anders aan.

SONJA Nee.

HENRI Je kunt de Finidori's niet in je peignoir ontvangen!

SONJA Jawel.

HENRI *(hij duwt haar naar het achterste deel van het appartement, terwijl hij probeert geen geluid te maken).*
Ga je aankleden, Sonja!

SONJA *(ze verzet zich).* Nee.

HENRI *(ze vechten in stilte).* Hoe kun jij zo egoïstisch zijn?

Er wordt opnieuw gebeld.

HENRI Ik doe open.

Inès, Hubert, Sonja en Henri in de zitkamer.

De twee gasten knabbelen op diverse hapjes (chips, Babybel, een pak Fingers, enz.) die op een dienblad zijn uitgestald. Sonja en Henri drinken een glas met hen. Sonja heeft zich omgekleed. Inès heeft nog altijd een ladder in haar kous.

INÈS Ik ben ook heel strikt bij het ritueel van het naar bed gaan. Vooral het uur. Om acht uur wordt er naar bed gegaan. Goed, soms wordt het half negen, maar in ieder geval tussen acht uur en half negen. Om acht uur dertig liggen ze hoe dan ook in bed, met ultra gepoetste tanden, want 's ochtends voor ze naar school gaan vind ik het eerlijk gezegd moeilijk om te eisen dat ze hun tanden poetsen. Ik geef toe: dat is fout. In werkelijkheid moet je je tanden op zijn minst iedere ochtend en iedere avond poetsen, maar goed, ik zie het 's ochtends door de vingers. Maar ze weten heel goed dat het 's avonds werkelijk van fundamenteel belang is en dat er daarna natuurlijk niets meer wordt gegeten. Hubert, en dat is zelden het geval, is het eens met mijn opvoedkundige richtlijnen, maar hij maakt ze wel gek door om acht uur 's avonds een potje voetbal met ze te spelen, in hun slaapkamer.

Iedereen lacht.

HUBERT Eén keer. Eén keer heb ik gevoetbald!

INÈS Eén keer heb je gevoetbald, maar gek maak je ze regelmatig.

HENRI En jij bent zeer streng bij de tanden.

INÈS O ja, heel streng bij de tanden. Het gaat in feite niet zozeer om de tanden, als wel om de discipline. Hoewel ik natuurlijk ook strikt ben wat betreft de hygiëne. Maar de tanden, dat is discipline. Je gaat naar bed, je poetst je tanden.

SONJA *(tegen Henri).* Zie je wel!

- HENRI Arnaud poetst zijn tanden.
- SONJA Maar daarna schil je een appel voor hem.
- INÈS *(lacht beminnelijk)* O nee. Nee! Als je na de tanden een appel voor hem schilt, stort het hele systeem in.
- HENRI Als ik mijn handen was, komt het maar zelden voor dat ik daarna niets meer aanraak.
- HUBERT Bravo, Henri. Hun theorieën worden nog eens onze dood. Je zou vrouwen moeten hebben die je af en toe uit kunt zetten. Niet slecht die koekjes. *(Hij eet Fingers.)* En, hoever ben je met de afplatting van de halo's?
- HENRI Ik ben klaar. Ik lever het artikel voor het eind van de maand in.
- HUBERT Schitterend. Je moet wel even bij Astro PH kijken. Ik meen me te herinneren dat er een artikel over hetzelfde onderwerp onlangs in het **A.P.J.** is verschenen.
- HET KIND *(vanuit de slaapkamer).* Mamma!
- HENRI *(verbijsterd).* O ja? Heel recent dan?
- HUBERT Ja, ja, vanmorgen. **«On the flatness of galaxy halos».**
- HET KIND Mamma!
- HENRI **«On the flatness of galaxy halos»?** Dat is mijn onderwerp! Wat wil hij, Sonja, ga je even kijken, schat!
- Sonja gaat af.*
- HENRI Je maakt me ongerust, Hubert.
- HUBERT Kijk het na voor je je onnodig zorgen maakt.
- HENRI Ik heb mijn laptop op het Instituut laten liggen.
- Men hoort het kind huilen.*
- HENRI Wat heeft hij toch vanavond! **«On the flatness of galaxy halos»**, dat is mijn onderwerp! **«Are the dark matter halos of galaxies flat?»** Wat is het verschil?
- HUBERT Misschien behandelt hij alleen de zichtbare materie. Ik heb de samenvatting vluchtig doorgelezen. *(Hij eet het laatste koekje op.)* Maar ik moet zeggen dat het me verontrustte, daarom vertel ik het je.